

ادعیه و زیارات مهدوی

مقدمه:

در مفاتیح‌الجنان حدود ۲۰ دعا و زیارت مربوط به امام زمان وجود دارد. برخی مانند زیارت آل‌یس از ناحیه‌ی خود حضرت صادر شده‌اند و بعضی مانند دعای عهد از جانب سایر اهل‌بیت گفته شده است. همه معارف و مباحث مهدویت را می‌شود از ادعیه و زیارات درآورد.

دعای عهد:

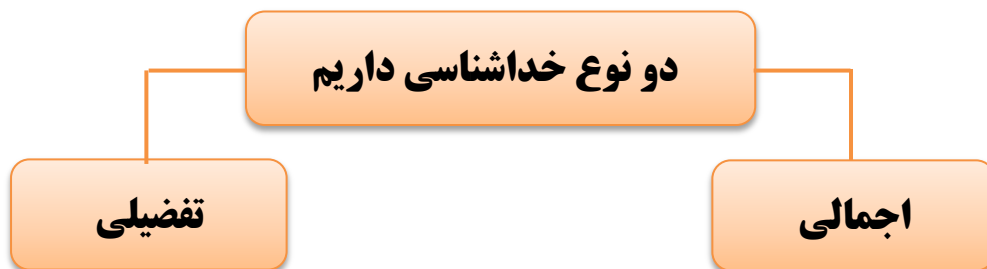
یکی از دغدغه‌های جدی ما، زندگی مهدوی است و همیشه به دنبال این هستیم که بدانیم زندگی مهدوی چه نوع زندگی است؟

بهترین مسیر زندگی مهدوی را، دعای عهد ترسیم کرده است.

✓ گام اول:

«اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِيمِ»

اولین گام در دعای عهد، **خداشناسی** است. شروع این دعا با اوصاف خدا است. کسی که می‌خواهد امام زمانش را بشناسد، اول باید خدا را بشناسد. بنابراین خداشناسی مقدمه امام‌شناسی است. انسانی که به دنبال امام عصر (عج) است، باید انسانی توحیدی و خداشناس باشد.

در خداشناسی اجمالی، خداشناسی با خداشناسی شروع می‌شود. تا خدا شناخته نشود، هیچ چیز در عالم شناخته نمی‌شود. در خداشناسی تفضیلی، هر چه امام را بیشتر بشناسیم، خدا را بهتر می‌شناسیم.

سوال اینجاست که اول خدا را باید شناخت یا ولی خدا را؟!

اجمالاً اول باید خدا را شناخت.

اما برای شناخت بیشتر و عمیق‌تر خدا، لازم است اهل‌بیت را بهتر بشناسیم.

«تصور کنید با دوست خود از خیابانی رد می‌شوید. به خانه‌ای می‌رسید که درِ زیبا و مجللی دارد. سوال می‌کنید که درِ این خانه چه قدر قیمت دارد؟

مثلاً می‌گویند ۱۰۰ میلیون! شما با تعجب می‌گویید اگر درِ خانه این قدر قیمت دارد پس قیمتِ خودِ خانه چه قدر است؟! پس آن خانه خیلی باید با ارزش باشد.»

امام‌شناسی و خداشناسی هم همین‌گونه است؛ اهل‌بیت باب‌الله هستند. انسان با شناختِ اهل‌بیت به شناختِ خدا می‌رسد؛ چون اهل‌بیت پل ارتباطی ما با خدا هستند.

نکته مهم:

در ابتدای دعای عهد ۱۶ وصف از اوصاف خدا بیان می‌شود. خدا خود را با نعمت‌ها معرفی می‌کند. بهترین مدل خداشناسی، بیان نعمت‌ها است.

خدا به حضرت موسی فرمود: «حَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِي»

حضرت فرمود: خدایا چگونه محبوبت کنم؟

خدا فرمود: «فَذَكِّرْهُمْ نِعْمَتِي وَ أَلَائِي»

نعمت‌های من را بیاد بندگانم بیاور. (بحار الانوار، ج ۶۷، ص ۱۳)

✓ گام دوم:

«اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِكِ»

دومین گام در دعای عهد **امام‌شناسی** است. ۵ صفت امام زمان در این قسمت از دعا آمده است:

• «مَوْلَانَا»:

همه معنای این کلمه به قرب برمی‌گردد، پس «مولا» یعنی نزدیک‌ترین. «ولی» در کتاب لغت یعنی اوج قرب؛ در زندگی مهدوی در ابتدای صبح با امام ارتباط برقرار می‌کنیم و به آن امام می‌گوییم بین من و تو هیچ حائل و فاصله‌ای نیست.

• «الْإِمَامَ»:

امام یعنی پیشوا. در این دعا به امام می‌گوییم که تو پیشوای من هستی و کسی که پیشوا دارد آزاد نیست. یعنی در هر قدم باید ببینیم امام چه گفته و چه چیز مرضی رضای امام است تا همان را انجام بدهیم.

امیرالمومنین می فرمایند:

«هر پیرو را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و از نور دانشش پرتو می گیرد.»

پس تبعیت از امام بر مأموم واجب است و به هر اندازه از امام تبعیت کنیم، از او کسب نور کرده ایم.

• «الهادی»:

امام هدایتگر است، یعنی به ما برای درست زندگی کردن، برنامه می دهد.

• «المهدی»:

امام هدایت شده است.

• «القائم بأمرک»:

امام برای ظهور آماده است.

✓ **گام سوم:**

«عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ...»

سومین گام در دعای عهد، داشتنِ افق جهانی است.

این فراز از دعا نشان می دهد که دغدغه شخصی داشتن و امام را تنها برای خود خواستن غلط است. بلکه منتظر واقعی، دغدغه جهانی دارد. چنین انتظاری انتظار مثبت و پویا است.

هدف ظهور امام زمان، تبدیل جامعه خودگرا به جامعه خداگرا است.

✓ **گام چهارم:**

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَجِدُّ لَهُ فِي صَبِيحَةِ يَوْمِي هَذَا وَ مَا عِشْتُ مِنْ أَيَّامِي

عَهْدًا وَ عَقْدًا وَ بَيْعَةً لَهُ فِي عُنُقِي...»

چهارمین گام در دعا، عهد و پیمان با امام است.

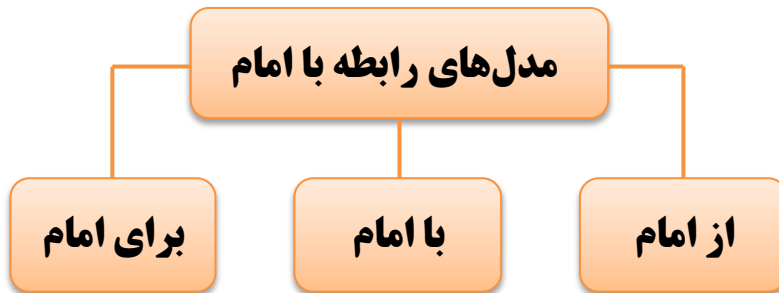
عهد با امام زمان، یعنی زندگی بر اساس رضایت حضرت مهدی

کسی که به امام زمان دست بیعت می دهد، فقط رضایت حضرت را در نظر می گیرد نه کس دیگر را.

عمل کردن طبق خواستهی امام، باید اولویت کار منتظران ظهور باشد.

«اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَالذَّائِبِينَ عَنْهُ
وَالْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ...»

پنجمین گام در دعا، **یاری کردن امام** است. در دعای عهد بعد از تجدید عهد با امام، هشت مقام را از خدا طلب می‌کنیم.

یاری کردن امام یعنی، تمام اعمال منتظر، برای امام باشد.

سه روایت مهم و زیبا، در بیان اهمیت و ارزش یاری کردن امام معصوم:

• **روایت اول:**

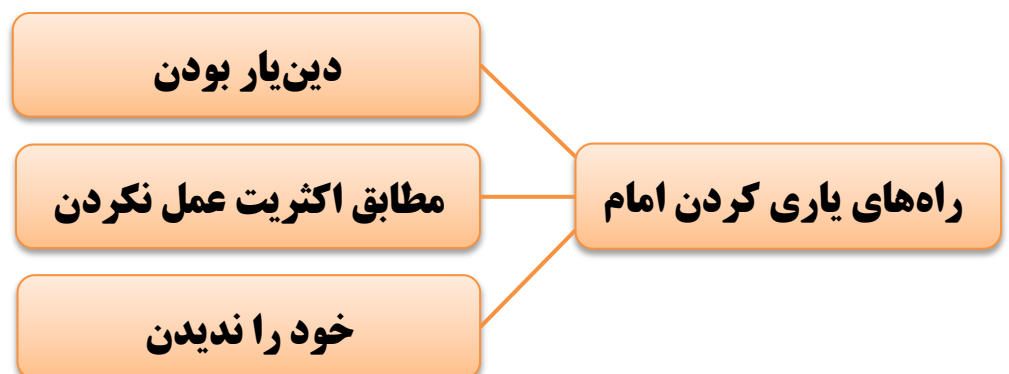
پیامبر اکرم می‌فرمایند: «یا علی بهشت سه درجه است، والا ترین جای بهشت برای کسانی است که با دست و زبان یار تو باشند. درجه دوم برای کسانی است که با زبانشان یار تو باشند. درجه سوم برای کسانی است که تو را دوست بدارند.»

• **روایت دوم:**

پیامبر اکرم می‌فرمایند: «یا علی مَثَل تو، مَثَل سوره‌ی توحید است، هر کسی با دست و زبان یار تو باشد، تمام عمل بندگان برایش نوشته می‌شود. هر کسی با زبانش تو را یاری کند، دو سوم عمل بندگان برایش نوشته می‌شود. و هر کسی تو را دوست داشته باشد، یک سوم عمل بندگان برایش نوشته می‌شود.»

• **روایت سوم:**

امام حسن می‌فرمایند: «کسی که با دست و زبان یار ما باشد، در بهشت همنشین ماست. و کسی که با زبان یار ما باشد، یک درجه پایین تر است. و کسی که ما را دوست داشته باشد، دو درجه پایین تر است.»

✓ گام ششم:

«اللَّهُمَّ إِنَّ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا،
فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِي مُؤْتَرًّا كَفَنِي شَاهِرًا سَيْفِي مُجَرِّدًا قِنَاتِي...»

ششمین گام در دعا، بحث رجعت و بازگشت است.

در این بخش از خدا می‌خواهیم که اگر در طول عمر ما، ظهور رخ نداد و ما از دنیا رفتیم، هنگام ظهور دوباره برگردیم. در رجعت، خوبان خوب و بدان بد به دنیا بر می‌گردند. کسی که این خواسته را در دعایش مطرح می‌کند، افق زندگیش بر مبنای رجعت شکل می‌گیرد. رجعت از ظهور شروع می‌شود و تا قیامت ادامه پیدا می‌کند.

زیبایی رجعت این است که آدم تحت تربیت امام، با امام زندگی می‌کند.

✓ گام هفتم:

«اللَّهُمَّ أَرِنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ...»

هفتمین گام، دعا برای ظهور است.

منتظر باید دعا را از فرع به اصل تبدیل کند و دعا برای فرج، وارد متن زندگی او شود.

امام صادق می‌فرمایند: «اگر می‌خواهی برای ظهور دعا کنی باید اول ظهور و حکومت امام را بشناسی.»

کسی که ظهور و حکومت امام را بشناسد، برای آن برنامه‌ریزی می‌کند.

زیارت آل‌یس:

زیارت آل‌یس را خود حضرت حجت به ما آموخته‌اند که اینگونه ایشان را زیارت کنیم.

▪ امام شناسی:

در این زیارت حضرت با ۱۹ صفت، وصف شده‌اند از جمله حجه الله، بقیه الله و...

▪ ذکر و یاد امام:

در این زیارت ۲۳ سلام داریم که با عطف‌های آن می‌شود ۴۰ سلام. این ۴۰ سلام، هم سلام بر اوصاف امام است و هم سلام بر حالات امام.

▪ عرضه اعتقادات بر حضرت:

در این دعا عقاید خود را به محضر امام عرضه می‌کنیم و او را شاهد می‌گیریم.

❖ **توحید:** «أَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ»

❖ **نبوت:** «وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»

❖ **امامت:** «وَأَشْهَدُكَ يَا مَوْلَايَ أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّتَهُ... وَأَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ»

❖ **رجعت:** «وَأَنَّ رَجَعْتَكُمْ حَقًّا لَا رَيْبَ فِيهَا»

❖ **معاد:** «وَأَنَّ الْمَوْتَ حَقًّا... الْجَنَّةَ وَالنَّارَ حَقًّا وَالْوَعْدَ وَالْوَعِيدَ بِهِمَا حَقًّا»

▪ تولی و تبری:

تولی یعنی ولایت‌پذیری و تبری یعنی برائت‌جویی: «وَأَنَا وَلِيٌّ لَكَ بَرِيءٌ مِنْ عَدُوِّكَ»

▪ آمادگی برای یاری امام:

فراز آخر زیارت، عصاره تمام آن است: «نُصِرْتِي مُعَدَّةً لَكُمْ وَ مَوَدَّتِي خَالِصَةً لَكُمْ»

یعنی یاری من برای شما آماده است و مودت من وقف شماست. (مودت یعنی محبت همراه با عمل)

دعای سلامتی امام زمان:

محمد ابن عیسی، کسی که دعا را نقل کرده، زمان چهار امام را درک کرده است. (از امام رضا تا زمان امام حسن عسکری) یعنی دعا از ناحیه یکی از این معصومین صادر شده است. از آداب دعا این است که قبل از شروع آن، حمد خداوند را بگوییم و صلوات بفرستیم.

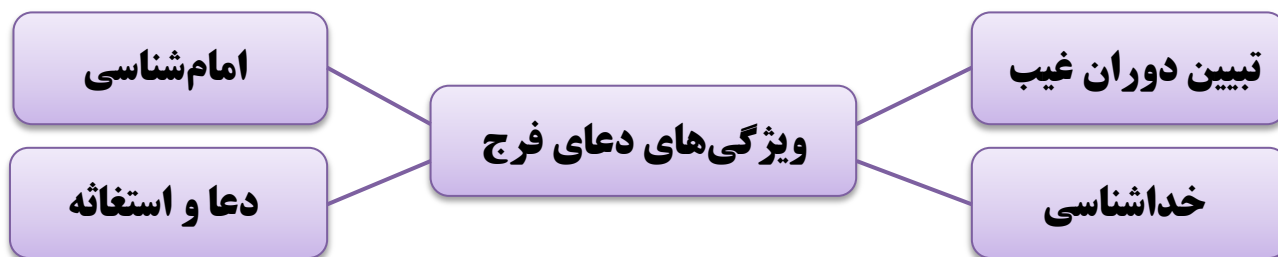
نکات مهم:

(۱) در این دعا نیز اوصافی مانند «ولی» و «حجت» برای امام آمده است.

(۲) صلوات هم قبل از دعا وارد شده است و هم درون دعا نهفته است.

(۳) ارتباط همیشگی و لحظه به لحظه با امام لازم است: «فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ»

(۴) ۶ مقام از خدا می‌خواهیم تا حضرت ساکن زمین شوند: «وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ نَاصِرًا وَ دَلِيلًا وَ عَيْنًا»

• تبیین دوران غیبت:

شش صفت برای دوران غیبت در این دعا آمده است. یکی از راهکارهای ایجاد جامعه منتظر، تبیین دوران غیبت است. با فهم درد، انسان به دنبال درمان می‌رود.

• خداشناسی:

در این دعا سه صفت از صفات خدا ذکر شده است. وقتی فرد متوجه شدت بلا شود به سراغ خدا می‌رود.

• امام‌شناسی:

اولی الامر، واجب‌العطاءه بودن، شناساندن جایگاه اهل‌بیت به ما؛ از جمله مواردی است که در این دعا در وصف امام، بیان شده است.

• دعا و استغاثه:

فراز آخر دعا، پیوند و استغاثه به رسول خدا (ص)، امیرالمومنین و امام زمان است.

تدریس استاد کفیل

موضوع: ادعیه و زیارات مهدوی

خلاصه و چکیده مطالب ارائه شده در کلاس‌های آموزشی معارف مهدویت

تهیه شده در واحد مهدویت موسسه مضاف، مهدیاران [@Mahdiaran](https://www.mahdiaran.com)